

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. ΕΚΘΕΣΗ ΔΟΚΙΜΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

2. ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Εδώ δεν υπάρχουν ιδιαίτερα επικοινωνιακά δεδομένα. Γράφεται σε γ' ενικό ή πληθυντικό και σπανιότερα σε α' πληθυντικό πρόσωπο. Στόχος είναι η πειθώ και η γλώσσα χρησιμοποιείται με την αναφορική (κυριολεκτική) λειτουργία της.

ΔΟΜΗ: Πρόλογος: εισαγωγή στο θέμα

Κύριο Θέμα: θέση, επιχειρηματολογία(αιτίες – αποτελέσματα – λύσεις)

Επίλογος: ανακεφαλαίωση, επαναδιατύπωση θέσης, επισήμανση μιας πρότασης

3. ΟΜΙΛΙΑ – ΛΟΓΟΣ

Εκφωνείται σε συνέδριο, ημερίδα, εκδήλωση που οργανώνει το σχολείο, ο δήμος, κάποιος πολιτιστικός φορέας, στη βουλή, κλπ. Συνήθως ζητείται από το μαθητή να υποδυθεί ρόλους που αρμόζουν στη μαθητική του ιδιότητα: π.χ. να εκφωνήσει λόγο ως εκπρόσωπος του μαθητικού συμβουλίου, ως μέλος της Βουλής των Εφήβων, ως απλός μαθητής, ως άτομο που δραστηριοποιείται σε πολιτιστικό φορέα της περιοχής του, ως μέλος μαθητικής ομάδας που αναπτύσσει πρωτοβουλία σε κάποιο κοινωνικό θέμα, κλπ. Μπορεί όμως να ζητηθεί να υποδυθεί ρόλους άσχετους με τη μαθητική ιδιότητα: π.χ. να εκφωνήσει λόγο ως πολιτικός ηγέτης, ως μέλος μια ανθρωπιστικής οργάνωσης, κλπ.

Μπορεί να είναι γραμμένη σε ύφος τυπικό κι επίσημο, οπότε χρησιμοποιούμε το γ' ενικό ή πληθυντικό πρόσωπο, αλλά και το α' πληθυντικό ή το β' πληθυντικό πρόσωπο, οπότε ο λόγος αποκτά ζωντάνια κι αμεσότητα. Ανάλογα με τη σύνθεση του υποτιθέμενου ακροατηρίου, το ύφος μπορεί να είναι και φιλικό.

	ΔΟΜΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
	1 χαιρετισμός στο ακροατήριο	Αγαπητοί συμμαθητές/ συνάδελφοι/ συμπολίτες..... Κυρίες και κύριοι....
Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ	1. Αναφορά στην αφορμή εκφώνησης της ομιλίας: * Δήλωση της ιδιότητας του ομιλητή * Ανακοίνωση του θέματος της ομιλίας	α. Συγκεντρωθήκαμε όλοι εδώ σήμερα με αφορμή..... Αξιοποιώντας την ευκαιρία που μου δίνεται, θα ήθελα κι εγώ να διατυπώσω κάποιες σκέψεις σχετικά με.... β. Ως μέλος της Βουλής των Εφήβων θα ήθελα να καταθέσω από το βήμα αυτό κάποιους προβληματισμούς σχετικά με... γ. Ξεκινώντας την ομιλία μου, θα ήθελα να εκφράσω τη θερμή υποστήριξη, τη δική μου αλλά και όλων, πιστεύω, των συνομηλίκων μου, στο θεσμό της Βουλής των Εφήβων που έδωσε φωνή στους νέους της μέσης εκπαίδευσης. Θεωρώ ιδιαίτερα σημαντική την ευκαιρία που μας δίνεται να δημοσιοποιήσουμε τις απόψεις μας σε ζητήματα ζωτικά για τη νεολαία και την κοινωνία ευρύτερα. Φιλοδοξώντας λοιπόν να φανώ αντάξιος του ρόλου που μου ανατέθηκε, επέλεξα ν' αφιερώσω την ομιλία μου σ' ένα κατά την κρίση μου, υψίστης σημασίας θέμα, στο...

Κ Υ Ρ Ι Ο Θ Ε Μ Α	<p>2. Ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Διατύπωση των απόψεων σε γ' πρόσωπο * Διάνθιση του κειμένου με στοιχεία προφορικότητας: <ul style="list-style-type: none"> -αποστροφές στο κοινό -επικλήσεις στην εμπειρία, γνώσεις, ευαισθησία του - χρήση α' και β' προσώπου - διατύπωση ερωτημάτων 	<p>α. Ως μέλη της σχολικής κοινότητας / ως ενεργοί πολίτες της σύγχρονης κοινωνίας όλοι έχουμε πείρα των προβλημάτων / έχουμε αναμετρηθεί με τα προβλήματα, τις δυσκολίες ...</p> <p>β. Δεν κρίνω σκόπιμο να αναφερθώ εκτενώς στις συνέπειες που επιφέρει .... καθώς όλοι σας τις γνωρίζετε από την εμπειρία σας / χάρη στη μόρφωσή σας / μέσα από την επαγγελματική σας ενασχόληση. Θα σταθώ λοιπόν στα μέτρα που μπορούν να ληφθούν για την εξάλειψη των επιπτώσεων που όλοι υφιστάμεθα.</p> <p>γ. Νομίζω πως όλοι θα συμφωνήσετε πως το ..... είναι έντονο / είναι μια από τις μάστιγες της εποχής μας. Τις επιπτώσεις του τις έχουμε υποστεί όλοι μας, άλλος περισσότερο, άλλος λιγότερο. Ποιος από μας (λ.χ. δεν έχει πιεστεί από το άγχος να επιλέξει εύστοχα κατεύθυνση σπουδών και περαιτέρω επαγγελματικής ενασχόλησης, σε μια εποχή που το φάσμα της ανεργίας φαντάζει εξίσου απειλητικό για όλους μας; Ποιος δε γνωρίζει από το συγγενικό ή φιλικό περιβάλλον του μορφωμένους κι άξιους νέους που δυσκολεύονται να αποκατασταθούν επαγγελματικά;</p>
Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ	<ul style="list-style-type: none"> • Τονισμός ενός σημείου (διαπίστωσης, πρότασης...) • Διατύπωση συμπεράσματος • Έκφραση ευχής, ελπίδας • Διατύπωση ευχαριστιών 	<p>α. Ολοκληρώνοντας την παρέμβασή μου / την ομιλία μου, θα ήθελα να σας επιστήσω την προσοχή στην ανάγκη λήψης άμεσων μέτρων ..... και να σας ευχαριστήσω για την προσοχή σας και για το χρόνο που μου διαθέσατε.</p> <p>β. Κλείνοντας, θα ήθελα να τονίσω για άλλη μια φορά (λ.χ. την οξύτητα του προβλήματος / το μέγεθος της ευθύνης που βαραίνει...) και να εκφράσω την ευχή/ελπίδα ότι θα σταθούμε όλοι στο ύψος που η κατάσταση απαιτεί / ότι η πολιτεία / η κοινωνία / οι αρμόδιοι φορείς αλλά και όλοι μας θα επιδείξουμε τη δέουσα στάση, ώστε η κατάσταση να βελτιωθεί.</p> <p style="text-align: right;">Σας ευχαριστώ</p>

4. ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Η επιστολή είναι κείμενο σύντομο ή αναλυτικό, με το οποίο απευθυνόμαστε σε κάποιο πρόσωπο, φιλικό ή επίσημο, ή ακόμα σε κάποιον οργανισμό, εταιρεία, σύλλογο, θεσμό...

Το ύφος της επιστολής:

- είναι οικείο, άμεσο, αν απευθυνόμαστε σε φιλικό μας πρόσωπο, με έντονα στοιχεία προφορικότητας και χρησιμοποιούμε β' ενικό πρόσωπο

- είναι τυπικό κι επίσημο, αν απευθυνόμαστε σε πρόσωπα θεσμικά του δημόσιου βίου, σε μεγαλύτερους, σε προέδρους συλλόγων, οργανισμών.... και χρησιμοποιούμε β' πληθυντικό πρόσωπο.

- Ύφος καταγγελτικό, αιχμηρό, αν ο σκοπός μας είναι να στηλιτεύσουμε ενέργειες, συμπεριφορές... και χρησιμοποιούμε β' πληθυντικό πρόσωπο

- Ύφος παρακλητικό, αν στοχεύουμε στην υλοποίηση κάποιου αιτήματος.
Επιτρεπτή είναι και η χρήση γ' ενικού ή πληθυντικού προσώπου, όταν διατυπώνουμε γνώμες γενικού κύρους ή το α' ενικό, όταν γράφουμε ως μονάδες.

	ΔΟΜΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Π P O Λ O Γ O Σ	<p>1. Προσφώνηση</p> <p>2. * Δήλωση της ταυτότητας / ιδιότητας του αποστολέα. * Ανακοίνωση του σκοπού σύνταξης / θέματος της επιστολής</p>	<p>Ημερομηνία (Αξιότιμε /-οι) κύριε /-οι (ιδιότητα παραλήπτη: διευθυντά, υπουργέ...)</p> <p>α. Σας αποστέλλουμε αυτή την επιστολή (λ.χ. για να θέσουμε υπόψη σας ένα πρόβλημα που αφορά το σύνολο της μαθητικής κοινότητας / τη νεολαία / τους ανθρώπους με ειδικές ανάγκες...., το πρόβλημα του επαγγελματικού προσανατολισμού / της επαγγελματικής αποκατάστασης...).</p> <p>Θεωρούμε πως οι απόψεις / οι επισημάνσεις μας, καρπός Της άμεσης επαφής μας με (λ.χ. τη σχολική πραγματικότητα / τη σύγχρονη αγορά / την κοινωνία...), θα είναι διαφωτιστικές και θα βοηθήσουν να διαμορφώσετε μια ολοκληρωμένη εικόνα για την κατάσταση που ισχύει και τις βελτιώσεις που αυτή χρήζει.</p> <p>β. Σκοπός της επιστολής που σας απευθύνουμε είναι η υποβολή συγκεκριμένων προτάσεων για τη βελτίωση/ την άμβλυνση του προβλήματος.... Κρίνουμε πως η εμπειρία μας από... / η ιδιότητά μας ως.... μας επιτρέπει να διατυπώσουμε δίκαια και εύλογα αιτήματα / να καταθέσουμε ρεαλιστικές προτάσεις ... που θα δρομολογήσουν το έργο σας προς την κατεύθυνση της άρσης των προβλημάτων...</p>
Κ Υ P I O Θ E M A	<p>3. Παρουσίαση επιχειρηματολογίας: χρησιμοποιούμε κυρίως α' και β' πληθυντικό, λόγω του επικοινωνιακού χαρακτήρα του κειμένου:</p> <p>* έκθεση προβλήματος – συνέπειες</p> <p>* Διατύπωση προτάσεων</p>	<p>α Αρχικά κρίνουμε σκόπιμο να αναφερθούμε: στις ελλείψεις που παρουσιάζει.... Λόγω της άμεσης γνώσης που έχουμε ως .../ στην κοινωνική διάσταση του προβλήματος ....., καθώς αυτή το καθιστά πρόβλημα κοινό, που μας αφορά όλους ως μέλη της κοινωνίας.</p> <p>β. Ιδιαίτερης προσοχής χρήζουν, κατά τη γνώμη μας, και οι οικονομικές / πολιτικές προεκτάσεις του φαινομένου</p> <p>γ. Θα θέλαμε επίσης να επισημάνουμε / τονίσουμε το βαθμό στον οποίο (το πρόβλημα) πλήττει / επιδρά δυσμενώς στο πολιτιστικό ... πεδίο</p> <p>α. Ο σύλλογός μας διεκδικεί..</p> <p>β. Εμφορούμενοι από το όραμα για μια καλύτερη (παιδεία, κοινωνία....) ζητούμε...</p> <p>γ. Αξιώνουμε επίσης από (την πολιτεία, τους αρμόδιους φορείς....) να μεριμνήσουν για...</p> <p>δ. Πρότασή μας είναι να...</p>

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ	<ul style="list-style-type: none"> • Συγκεφαλαίωση – συμπέρασμα • εμπιστοσύνη στην πολιτεία / αρχές • αποφώνηση 	<p>Από όλα τα παραπάνω συνάγεται / προκύπτει εύλογα το συμπέρασμα ότι (λ.χ. το πρόβλημα είναι οξύτατο και χρήζει άμεσης αντιμετώπισης). Ως ενεργοί , υπεύθυνοι πολίτες εκφράζουμε την ανησυχία μας και εναποθέτουμε τις ελπίδες μας στην πολιτεία, ως κατεξοχήν αρμόδια για την εφαρμογή λύσεων. Ελπίζουμε πως οι επιστημόνες μας θα σας φανούν χρήσιμες στην προσπάθεια που καλείστε να αναλάβετε</p> <p style="text-align: right;">Με εκτίμηση,</p> <p>Θα θέλαμε να κλείσουμε την επιστολή μας εκφράζοντας την πεποίθηση ότι τα αιτήματά μας θα εισακουστούν και η κινητοποίηση των αρμόδιων αρχών θα είναι άμεση, προκειμένου η άμβλυνση του προβλήματος .....</p> <p style="text-align: right;">Με εκτίμηση,</p>
--------------------------------------	--	--

5. ΑΡΘΡΟ

Είναι κείμενο που δημοσιεύεται σε εφημερίδα ή περιοδικό και πραγματεύεται ένα επίκαιρο θέμα γενικού ενδιαφέροντος. Επικρατεί η αναφορική / κυριολεκτική λειτουργία της γλώσσας και είναι συντομότερο από το δοκίμιο. Το ύφος είναι σοβαρό κι επιμελημένο, καθώς σ' αυτό αναλύεται ένα κοινωνικό πρόβλημα. Μπορεί να είναι όμως και χιουμοριστικό ή δραματικό.

ΔΟΜΗ: Τίτλος : Στόχος είναι να προσελκύσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Γνωρίσματά του είναι οι ατελείς προτάσεις με συχνή απουσία του ρήματος, η πρωτοτυπία και συχνά το χιούμορ.

Πρόλογος : Περιέχει το θέμα και συχνά την αφορμή, δηλαδή το επίκαιρο γεγονός που στάθηκε η αφετηρία του άρθρου.

Κύριο Θέμα : Παράθεση επαρκούς αποδεικτικού υλικού προκειμένου να τεκμηριώσουμε τις απόψεις μας.

Επίλογος : Έμφαση σε κάποιο σημείο ή αναφορά σε προτάσεις για την επίλυση του προβλήματος, κ.α.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α' με τις πιθανές συνυποδηλώσεις τους από τη στήλη Β' .

A'	B'
1. μαύρο	α. δώρα
2. σχολείο	β. ζωηρότητα
3. κόκκινο	γ. ανεμελιά
4. διάλειμμα	δ. δοκιμασία
5. παιδί	ε. πένθος
6. Αύγουστος	στ. διάβασμα
7. εξετάσεις	ζ. ξεκούραση
8. θάλασσα	η. διακοπές
9. γιορτή	θ. χαρά

10. Χριστούγεννα

ι. μπάνια

2. Να κατατάξετε τις παρακάτω λέξεις που δίνονται ανάλογα με το ύφος τους, ώστε να συμπληρωθεί ο πίνακας: βουτώ, κατευνάζομαι, κατηγορώ, χαλαρώνω, τσακίζομαι, αναπαύομαι, φρενάρω, στενή, ανόητος, ξεπατώνομαι, γουστάρω, υφαρπάζω, πολλά, καταβάλλω, επιθυμώ, όμορφος, ένα σωρό, ευειδής, κουλάρω, κράζω, υφαρπάζω, μούρη, κουράζομαι, απογοητευμένος, πληρώνω, όψη, ειρική, σπεύδω, βλίτο, καταπτοημένος, εμποδίζω.

ΟΥΛΕΤΕΡΟ ΥΦΟΣ	ΛΑΪΚΟ ΥΦΟΣ	ΕΠΙΣΗΜΟ ΥΦΟΣ
κλέβω		
		Καταπονούμαι
		πλείστα
	αράζω	
		μικρόνους
θέλω		
	κούκλος	
ηρεμώ		
		επιπλήττω
πρόσωπο		
	Πεσμένος	
	τα σκάω	
Φυλακή		
βιάζομαι		
		ανακόπτω

3. Να αντικαταστήσετε τις προτάσεις της στήλης Α' με προτάσεις σε πιο επίσημο – τυπικό ύφος στη στήλη Β' και το αντίστροφο:

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟ – ΟΙΚΕΙΟ ΥΦΟΣ	ΕΠΙΣΗΜΟ – ΤΥΠΙΚΟ ΥΦΟΣ
Αυτό δεν παίζει μεγάλο ρόλο	
	Τηρεί πάντα την υπόσχεσή του
Η οικονομία μας περνά κρίση	
Μην μπερδεύεις τις έννοιες	
	Είναι ανέντιμο να αθετείς το λόγο σου
Στις ειδήσεις λένε τη μισή αλήθεια	
Τα πράγματα δε θα καλυτερεύσουν	
	Και δράττομαι της ευκαιρίας για να πω..
Αν πέσει κάτι στην αντίληψή σου..	
Τι συμπέρασμα βγάζεις από αυτό;	
	Οι νέοι σήμερα αναλώνουν το χρόνο του σε ανούσιες διασκεδάσεις
Το ωραίο της πρόσωπο του τράβηξε την προσοχή	
	Κατέφθασε εξαιρετικά κατηφής

Η μουσική τραβά την προσοχή τους από το διάβασμα	
	Τον νουθετεί με υπευθυνότητα
	Ανακύπτουν διαρκώς προβλήματα
	Αυτό είναι ήσσονος σημασίας
Η ομάδα μας κατάφερε να ξεπεράσει κάθε εμπόδιο και να περάσει πρώτη	
	Το έγκλημα χαρακτηρίστηκε ως ιδιαίδωντως ειδεχθές
Το πρόβλημα των ναρκωτικών έχει χειροτερέψει	

